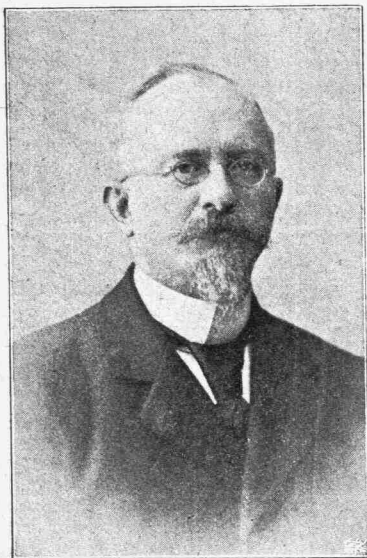

Ο ΑΙΜΥΛΙΟΣ ΓΡΩΜΑΝΝ ΚΑΙ ΤΑ ΕΝ ΣΕΡΙΦΩΙ ΜΕΤΑΛΛΕΙΑ

Διόσους ἐγνώρισαν καὶ ἠδύναντο νὰ ἐκτιμήσωσι τὸν ἀείμνηστον Αἰμύλιον Γρῶμμαν, Γερμανὸν τὸ γένος ἀλλ' Ἑλληνα τὴν ψυχὴν, αὐτοὶ συνησθάνθησαν ἠδὴ καὶ ἀνομολογοῦν ὁποῖαν ἀπώλειαν ἀνυπολόγιστον ἐπροξένησεν ὁ πρότινος ἐπισυμβὰς θάνατος τοῦ ἐξόχου ἐκείνου ἀνδρός.

Ἡ μεταλλευτικὴ ἐπιστήμη ἀπώλεσε τὸν περιφανέστερον ἐργάτην καὶ ἀντιπρόσωπόν της, ἡ ἑλληνικὴ κοινωνία ἓνα σπάνιον ἀδάμαντα, καὶ ἡ Σέριφος τὸν ἐφέστιον θεὸν της.

Ὅταν πρὸ 35 περίπου ἐτῶν, τῷ 1870, κατέλθεν ἐκ Σαξωνίας εἰς τὴν Ἑλλάδα, ξένος καὶ μόνος, οὐδὲν ἄλλο ἐφόδιον ἔφερε μεθ' ἑαυτοῦ ἢ μόνον τὴν βαθεῖαν ἐπιστημονικὴν του μόρφωσιν, τὸν πλοῦτον καὶ τὴν ἐμβρίθειαν τῶν ὀρυκτολογικῶν καὶ μεταλλουργικῶν του γνώσεων, τὴν ἐνεργητικότητά της εἰκοσιδιετοῦς νεότητός του, τὸ πνεῦμα του τὸ ἐπι-

χειρηματικὸν καὶ τὰ ἠθικὰ κεφάλαια του ἰσχυροῦ του χαρακτῆρος καὶ τῆς εὐγενούς του ψυχῆς. Εἰργάσθη κατὰ πρῶτον εἰς τὴν τότε ἐταιρίαν «Ὁ Περικλῆς» ἐν Λαυρίῳ, εἶτα ὡς ὑποδιευθυντῆς τῆς αὐτοῦ: Ἑλλην. Μεταλλευτικῆς Ἐταιρίας, μεθ' ὃ διετέλεσε γενικὸς διευθυντῆς τῶν ἀνθρακωρυχείων Κύμης. Κατὰ τὸ διάστημα τοῦτο ἐπεσκέφθη, ἐξηκρίβωσε, ἐμελέτησε τὸν πολλαχθὺ τῆς Ἑλλάδος ἐγκατεσπαρμένον μεταλλευτικὸν πλοῦτον. Κατ' ἐξοχὴν δὲ ἐπιστήμων καὶ εἰδικιώτατος ὢν, διέγνωσεν ἑκτοτε, μόνος ἴσως αὐτός, ὅτι ὁ σίδηρος ἦτο τὸ μᾶλλον πλουτοφόρον μετάλλευμα

διὰ τὴν Ἑλλάδα οὐ μόνον διότι περικλείεται ἄφθονος εἰς τὰ σπλάγχνα αὐτῆς, ἀλλὰ καὶ διότι εὐχερέστερον καὶ ἀδαπανώτερον δύναται νὰ περισυλλεγῇ καὶ ἐξαχθῇ εἰς τὸ ἐξωτερικόν. Τὴν πεποίθησιν ταύτην, ἣτις ἔφερε τὸ κύρος καὶ τὴν αὐθεντίαν ἐνὸς Γρῶμαν, ἐνεστερνίσθη πρὸ εἰκοσαετίας καὶ πλέον ἢ Μεταλλευτικῆ Γαλλικῆ Ἑταιρία τῆς νήσου Σερίφου, παρ' ἧς ὁ χαλυβδίνης θελήσεως ἀνὴρ ἀνεδέχθη ἐπὶ ἰδίῳ κινδύνῳ τὴν ἐν αὐτῇ ἐκμετάλλειυσιν, θέσας οὕτω στερρὰ τὰ θεμέλια τῆς μεταλλουργίας τοῦ ἐλληνικοῦ σιδηρολίθου. ἠθέλομεν ἀπασχολῆσαι πολλὰς σελίδας τοῦ **Ἡμερολογίου** ἐὰν ἀπεπειρώμεθα νὰ σκιαγραφῶμεν ἀπλῶς τὰς ἀνευδότους προσπάθειας, τοὺς ἀτρύτους μόχθους, τὰς μεγάλας θυσίας, τὸν ἐξόχως δημιουργικὸν νοῦν, ἀνθ' ὧν κατώρθωσε νὰ ἐπιτελέσῃ τὸ θαῦμα τοῦτο εἰς τὴν μικρὰν Σερίφον.

Ἄλλ' ἢ ἐπιτυχία καὶ ὁ θρίαμβος δὲν ἐβράδυνε νὰ ἐπέλθῃ. Αἱ ἐν Σερίφῳ ἐργασίαι ηὔξησαν καταπληκτικῶς, ἢ παραγωγὴ τῶν σιδηρομεταλλείων ἀπὸ ἔτους εἰς ἔτος ἐπολλαπλασιάσθη, ἢ Γαλλικῆ Ἑταιρία ὠφελήθη σημαντικώτατα, αἱ μικραὶ πέριξ νῆσοι ἀνεκουφίσθησαν, διότι πεντακόσαι οἰκογένειαι τέως πενόμεναι εὐρον ἔντιμον ἐργασίαν καὶ ἄρτον· ὁ δὲ εὐγενὴς ἐργάτης καὶ δημιουργὸς ὅλης αὐτῆς τῆς ἐκπολιτιστικῆς καὶ πλουτοφόρου καὶ εὐέλπιδος ζωῆς ἔσχε τὸν γλυκύτερον ἠθικὸν θρίαμβον, ὅταν εἶδε τὸ ἔργον αὐτοῦ στεφόμενον διὰ μοναδικῆς ἐπιτυχίας. Ἡ ἀπροσδόκητος δὲ αὕτη ἐπιτυχία ἐνεθάρρυνε καὶ τοὺς ἕως τότε δυσπίστους κυρίους καὶ κατόχους μεταλλείων ὅπως ἐπιληφθῶσιν ἐργασιῶν ἐν αὐτοῖς ἢ ἐκχωρήσωσι ταῦτα εἰς εἰδικούς, οὕτω δὲ ἔκτοτε ὅλαι αὐταὶ αἱ πολλαχοῦ τῆς Ἑλλάδος μεταλλευτικαὶ ἐργασίαι δεξιῶς διευθυνόμεναι ἀποδίδουσι μεγάλα εἰς τὸν τόπον ὠφελήματα.

Ἄλλ' ἐκτός τῆς θαυμασίας αὐτοῦ ἐπιστημονικῆς καὶ ἐπιχειρηματικῆς ἱκανότητος καὶ τῆς ἐνεργειτικῆς δράσεώς του, ὁ ἀείμνηστος Γρῶμαν ὑπῆρξε καὶ τύπος τελείου ἀνθρώπου. Φιλάνθρωπος καὶ ἀλτρουϊστῆς καθ' ὅλην τὴν σημασίαν τῆς λέξεως, ζῶν ἐν τῇ ἀτμοσφαίρᾳ τῆς εὐποιίας καὶ τοῦ καθήκοντος, ἀπέβαινε αὐτόχρημα ὁ πατήρ καὶ ὁ προστάτης ὅλων ὅσοι τὸν περιεστοίχιζον εἰς τὸ μέγα ἔργον του. Ὁ βίος του ὅλος δύναται νὰ συνοψισθῇ εἰς τὰς ὀλίγας αὐτὰς λέξεις: ἐργασία, δημιουργικότης, ἀγαθοεργία, ἀγάπη. Οἱ ἐργάται τὸν ἐλάτρευον. Διὰ τοὺς Σερίφιους καὶ τοὺς πέριξ νησιώτας ἦτο ἀνευ ὑπερβολῆς εἰδῶλον ἀγάπης καὶ εὐγνωμοσύνης. Μολονότι δὲ ὁ Γρῶμαν ἦτο ἐκ τῶν σοφῶν καὶ μετριοφρόνων ἐκείνων ἀνθρώπων, οἵτινες ἀποφεύγουν πάντα θόρυβον περὶ τὸ ὄνομά των, ἐν τούτοις ἢ φιλάνθρωπος καὶ ἀγαθοεργὸς δράσις του ἦτο πρὸ πολλοῦ γνωστὴ εἰς τὴν ἐλληνικὴν κοινωνίαν. Ἄλλ' ὅτι, ἰδίως ἐξῆρε καὶ ἐξιδανίκευε τὸν ἀλησμόνητον ἄνδρα, ἦτο ἢ ἀκραιφνής, ἢ ἐνθερμος, ἢ φλογερά ἀγάπη του πρὸς τὴν Ἑλλάδα. Τὴν εἶχεν ἀγαπήσει ὡς ἰδιαιτέραν πατρίδα του, συνδεθείς μετ' αὐτῆς στενότερον καὶ διὰ τοῦ εὐτυχοῦς γάμου του μετὰ τῆς κόρης ἐπιφανοῦς οἴκου τῶν Ἀθηνῶν, τῆς δεσποίνης Φαιναρέτης, θυγατρὸς τοῦ ἀρχαίου ἱατροῦ Ἀνδρέα

Ζυγομαλαῖ, χήρας δὲ τοῦ ἄλλοτε ἐγκρίτου πολιτευτοῦ Σύρου Κ. Πλατύ. Κατὰ τοῦτο ὑπῆρξεν ὁ ὀλβιώτερος τῶν συζύγων, διότι ἐν τῷ προσώπῳ τῆς ἀειμνήστου Φαιναρέτης εὗρεν οὗτος μὲν γλυκὺν καὶ ἀφωσιωμένον σύντροφον εἰς τὸ ἀγαθοποιὸν αὐτοῦ ἔργον, οἱ δὲ εὐτυχεῖς Σερίφιοι ἀληθινὸν ἄγγελον στοργῆς καὶ παρηγορίας.

Ἄλλ' ὁ πολῦτιμος καὶ ἀφθίτου μνήμης ἀνὴρ δύναται τις εἰπεῖν

ὅτι δὲν ἐξέλιπε, ἐκ τῆς ζωῆς. Ἡ μνήμη του ζῆ λατρευτὴ πάντοτε ἐν ταῖς καρδίαις ὄλου ἐκείνου τοῦ ἀπορφανισθέντος μικροκόσμου του, τὸ δὲ κοινωφελὲς ἔργον του ἀνανεοῦται καὶ συνεχίζεται ἐν τῷ προσώπῳ τοῦ νεαροῦ υἱοῦ καὶ ἀνταξίου διαδόχου του Γεωργίου Γρῶμανν, ὅστις ὁμοῦ μὲ τὸ ἐπίζηλον πατρικὸν ὄνομα, ἐκληρονόμησεν ὄλας τὰς ἀρετὰς καὶ τὴν μόρφωσιν καὶ τὴν ἐπιστημονικὴν ἐμβρίθειαν καὶ τὴν ἐπιχειρηματικὴν ἰδιοφυῖαν ἐκείνου. Ὁ νέος Γρῶμανν, εἰς ὃν εἶνε ἤδη ἐμπεπιστευμένη ἡ ἐξακολούθησις τῶν ἐν Σερίφῳ μεταλλευτικῶν ἐργασιῶν, περατώσας τὰς σπουδὰς του ἐν Γερμανίᾳ ὡς μηχανικὸς καὶ μεταλλουργός, πεπρoικισμένος μὲ τοὺς

Ὁ νέος Γεώργιος Γρῶμανν

σπανίους θησαυροὺς εὐφυῖας καὶ αἰσθήματος, ὅσους διέκριναν τὸν ἀλησμόνητον πατέρα του, ἐπὶ πλέον δὲ φέρων πλήρη τὴν συναίσθησιν καὶ τὸ παράδειγμα τῶν πατρικῶν ἀρετῶν, κατέκτησεν ἤδη τὴν ἐκτίμησιν καὶ τὴν ἀγάπην τῆς Ἑταιρίας, τῶν ὑπαλλήλων, τῶν ἐργατῶν, τῶν περιοίκων, οἵτινες ἐπανευρίσκουν χεῖρα στιβαράν, νοῦν φωτεινόν, προστάτην καὶ ἀντιλήπτορα καὶ ἐκπολιτιστικὸν παράγοντα εἰς τὸ ὠραῖον ἔργον, τὸ ὁποῖον κατέλιπεν ὁ ἀοίδιμος Αἰμύλιος Γρῶμανν.

ΕΛΕΥΘΕΡΟΙ ΔΟΥΛΟΙ

Σφηνωμένος σὲ κολλάρα, λαιμοδέτες, φράκο, γάντι, σκλάβος ἀλυσοδεμένος σὰν ἔστην Κόλασι τοῦ Δάντη, λυώνει, σβύνει, μαρτυράει ἔς τοῦ συρμοῦ τὴν τυραννία, κ' ἔπειτα μιλεῖ μὲ στόμφο . . . διὰ τὴν ἐλευθερία !!

ΣΑΤΑΝΑΣ